

Vladimir Svet
Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 05.11.2024 nr 1-4/24/5287; KLIM/24-
1102/-1K

Meie 12.12.2024 nr 2-3/2796

**Jäätmeseaduse ja pakendiseaduse ning teiste
seaduste muutmise seaduse eelnõu
kooskõlastamine märkustega**

Austatud Vladimir Svet

Täname jäätmeseaduse ja pakendiseaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi ka *eelnõu*) edastamise eest. Toetame eelnõu eesmärki suunata olmejäätmed ringmajandusse ning kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega.

1. Mitmed kohalikele omavalitsusele antavad õigused ja kohustused vajavad ülevaatamist või täiendavat piiritlemist

Eelnõu annab kohalikele omavalitsustele (edaspidi ka *KOV*) tänasest oluliselt laiemad võimalused jäätmete veo ja käitluse korraldamisel. Samas on need sätestatud üsna laialt, vajavad üle vaatamist või täiendavat piiritlemist, et tagatud oleksid ka ettevõtjate huvid ning et muudatuste jõustumisel ei kahjustataks konkurentsi. Täpsemalt:

1.1. Eelnõu § 2 p 10 kohase muudatuse järgi peavad kohalikud omavalitsused hakkama edaspidi korraldama olmes tekkivate tagatisrahata müügipakendijäätmete kogumise korraldatud jäätmeveoga. Kehtiva korra järgi on pakendijäätmete kokku kogumise vastutus taaskasutusorganisatsioonidel. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu täpsemaid nõudeid kokku kogumise korraldamisele. Muu hulgas ei ole reguleeritud, millise kvaliteediga jäätmed tuleb taaskasutusorganisatsioonile üle anda ning millised on tagajärjed, kui pakendijäätmed ei ole nõuetekohase kvaliteediga (nt suur osa jäätmetest valesti sorteeritud, sisaldab suures osas muid jäätmeid jne) – millised on taaskasutusorganisatsiooni õigused sellises olukorras. Reguleerimata on ka nõuded kogustele (eelnõu § 2 p 11 osas) – kui palju peab taaskasutusorganisatsioon vastu võtma ja millised on tagajärjed, kui KOV kogub kokku rohkem pakendijäätmeid võrreldes sellega, kui palju on vastava taaskasutusorganisatsiooniga liitunud pakendiettevõtjad pakendeid turule lasknud.

1.2. Selgelt piiritlemata on ka jäätmehooldustasu kehtestamine. Eelnõu näeb KOV-ile ette võimaluse kehtestada jäätmehooldustasu, mis võib olla kuni 100% jäätmevaldaja jäätmeveo ja käitluskuludest. Kuivõrd EL tasandil on piirangud füüsilisest isikust jäätmevaldajatele kulude panemisele, siis näevad ettevõtjad ohtu, et ettevõtjate kanda jäävad ebamõistlikud kulud ehk need kulud, mida nad muidu kandma ei peaks ja mida

lihtsalt ei saa jäätmevaldajatelt kätte. Samuti nähakse ka kulude läbipaistmatuse riski. Sestap on oluline, et tagatud oleksid selged piirid, kuidas KOV hooldustasu kehtestada saab ning et tasu komponendid oleksid teada ja tagatud oleks läbipaistvus ja kontrolli/järelevalve võimalikkus.

Selleks, et muudatustest oleks kasu, KOV-id oleksid piisavalt motiveeritud jäätmeid kvaliteetselt koguma ning ettevõtjate huvid oleksid seejuures kaitstud, tuleks lisada eelkirjeldatud täiendused ja piiritlused, mh jäätmete kokku kogumise kvaliteedi, koguste ja vastutuse ning tasu osas.

2. Kaaluda jäätmevaldaja kantava tasu sätestamist protsendina

Eelnõu § 2 p 10 kohase muudatuse jõustumisel kannab jäätmeveovaldaja tagatisrahata pakendi jäätmete tekkekohalt kogumise veokulust 0,25 eurot kogumiskorra kohta kogumisvahendi äraveo või tühjenduse eest. Ülejäänud pakendijäätmete kogumise ja käitlemisega seotud kulud kannab taaskasutusorganisatsioon, kes omakorda küsib teenustasu pakendiettevõtjalt. Eelnõu seletuskirjas on seda summat selgitatud EL jäätmete raamdirektiivist tuleneva 80/20 proportsiooni põhimõttega. Samas ei selgu, miks on otsustatud sätestada just fikseeritud summa, mitte näiteks protsendina asjakohasest näitajast/kulust, mis võtaks enam arvesse hinna muutusi, veo tegelikku kulu jm. Palume kaaluda sätte muutmist või lisada vastav selgitus seletuskirja.

3. KOV-ide sisetehingu tegemise võimalus vajab täiendavat analüüsimist, põhjendamist

Kehtiva jäätmeseaduse alusel on sisetehing korraldatud jäätmeveo puhul keelatud. Eelnõuga luuakse võimalus korraldatud jäätmeveo tellimisel kasutada sisetehingut saarelistel omavalitsustel ning teistel omavalitsustel vaid juhul, kui korraldatud jäätmeveo hanke kaudu jäätmevedaja leidmine ebaõnnestus (eelnõu § 1 p 2-3). Seletuskirjas on muudatuse vajadust põhjendatud muu hulgas sellega, et konkurents saareliste omavalitsuste korraldatud jäätmeveo hangetel puudub (hankel osaleb 1 kuni 2 pakkujat). Juhime tähelepanu sellele, et sisetehingute tegemine tõenäoliselt seda konkurentsiolukorda ka ei paranda, vaid pigem toimib vastupidiselt. Sestap palume kaaluda korraldatud jäätmeveo tellimise sisetehingu tegemise võimalust mitte kehtestada või oluliselt piirata ning analüüsida, mis võiks sealset konkurentsi hoopis turgutada.

4. Taaskasutusorganisatsiooni tegevusloa tähtajaliseks muutmise vajab täiendavat analüüsimist, põhjendamist

Eelnõu § 2 punktiga 30 muudetakse taaskasutusorganisatsiooni tegevusloa tähtajaliseks, st, et ettevõtja peab iga viie aasta tagant tegevusloa uuesti taotlema. Eelnõu seletuskirjast ei selgu üheselt, millist probleemi lubade tähtajaliseks muutmise lahendada soovitakse ning miks on just see kõige asjakohasem meede vastava probleemi lahendamiseks. Juhime tähelepanu sellele, et tegevusloa menetlus on koormav nii ettevõtjale, kes luba taotleb, kui ka asutusele, kes seda väljastab. MKM seisab selle eest, et teenuste turul ei kehtestataks põhjendamatuid piiranguid, st iga piirang peab olema põhjendatud ja soovitud eesmärgiga proportsionaalne.

Eeltoodust lähtuvalt on oluline kõigepealt selgelt välja tuua, mis probleemi on vaja lahendada, milline on eesmärk ning seejärel hinnata, milliste meetmetega seda eesmärki kõige paremini ja ettevõtjaid kõige vähem koormaval viisil on võimalik saavutada. Sealhulgas tuleb analüüsida, kas piisab olemasolevate meetmete paremast rakendamisest. Palume lisada vastavad selgitused ja analüüsid ning juhul, kui selgub, et sama eesmärki saaks täita ka vähem koormavamal (ja vähem bürokraatlikumal) viisil, siis tuleks kasutada seda muud viisi.

5. Täiendada mõjuanalüüsi tuues täpsemalt välja, millised mõjud ja kui suur kulu ettevõtjatele seoses aruandluskohustuse muudatustega kaasnevad

Eelnõuga soovitakse asendada aastane aruandluskohustus igakuistega ning mõjuanalüüsis on sellega kaasnevad mõjud üsna üldiselt välja toodud. Muu hulgas on märgitud, et suuri ja väikseid ettevõtjaid mõjutab muudatus vähem, keskmiseid rohkem, kuid selleks, et mõista, mida muudatus endaga päriselt kaasa toob, peaksid mõjud olema veel täpsemini kirjeldatud. Eelkõige oleks tarvis mõista, milline rahaline ja ajaline kulu sellega ettevõtjatele kaasneda võib.

6. Kaaluda ettevõtjatele erisuse tegemist

Jäätmereformi puhul on korraldatud jäätmeveoga kohustatud liituma kõik jäätmevaldajad, sõltumata sellest, kas nad on füüsilised või juriidilised isikud. **Palume kaaluda, kas oleks asjakohane ettevõtjate väljajätmine või osalist väljajätmine selliselt, et ettevõtjatele säiliks võimalus ise otsustada, kellelt nad oma ettevõttes tekkinud jäätmete osas vastavaid teenuseid ja millise hinnaga tellivad.** Selliselt oleks ettevõtjatel võimalik hoida halduskoormust võimalikult madalana, oma eri paikades asuvaid tegutsemiskohti kõige kuluefektiivsemalt vajalike lepingutega katta ning seeläbi parandada ka konkurentsiolekorda jäätmeveosektoris.

7. Teeme ettepaneku täiendada regulatsiooni ka valdkondades, mis puudutavad olmejäätmetele lisaks ka muid jäätmevooge ning luua ettevõtlusele laiemad võimalused jäätmete taaskasutamiseks ja teise toorme kasutuselevõtuks jäätmetekke vältimise ja materjalivoogudele ligipääsu soodustamise kaudu.

7.1. Muuta kõrvalsaadused teise toormena ettevõtlusele kättesaadavamaks

Teeme ettepaneku muuta jäätmeseaduse § 24 lõikes 2 toodud teise toorme mõistet selliselt, et teiseks toormeks loetaks ka tootmises tekkinud kõrvalsaadused või jäätmetest saadud ringlussevõetud materjalid, mida saab tootmisprotsessides kasutada esmase tooraine asemel või koos esmase toorainega.

Kõrvalsaadused on kehtivas regulatsioonis määratletud. Nendeks on tootmisprotsessi tulemusena saadud ja teatud tingimustele vastavad asjad, sh asja edasine kasutamine on kindel; asja saab kasutada vahetult ilma täiendava töötlemiseta, välja arvatud selline töötlemine, mis on asjaomasele tööstusele üldiselt omane; asi on tekkinud tootmisprotsessi lahutamatu osana; asi vastab selle konkreetse kasutamisele toote-, keskkonna- ja tervisekaitsealastele ning asja kasutamine ei avalda negatiivset mõju keskkonnale ega inimese tervisele.

Kehtiva jäätmeseaduse järgi nimetatakse teiseks toormeks taaskasutamistoimingu tulemusena ringlussevõetud ainet või materjali. See on kitsas definitsioon ega võimalda ettevõtjatel efektiivselt tootmises tekkinud jäätmeid taaskasutusse suunata või jäätmete teket vältida, kuna teisest tooret on keerukas saavutada. Materjalist saab teise toore ainult siis, kui see on enne jäätme muutmiseks muutunud ja Keskkonnaameti loal ümbertöötlemise kaudu taas majanduses kasutusele võetud. Seega saab ettevõtja taaskasutustoimingut teha ainult pärast vastava loa saamist.

Pakutud ettepanek võimaldab suurendada jäätmetekke vältimist, samuti võimaldab teise toormena ülejäänud materjale ettevõtete vahel üle anda ja vastu võtta ilma keskkonnakaitsealustelubasid taotlema ja nendega seonduvaid olulise mahukusega aruandluskohustusi rakendamata. Kokkuvõttes võimaldab ettepaneku rakendamine vähendada ettevõtete halduskoormust ja riigi bürokraatiat ning suurendada võimalusi tööstussümbiooside arenguks.

7.2. Tööstussektori pika väärtusahela jaoks teise toorme ja kõrvalsaaduste turu

avamine

Palume kaaluda erinevaid lahendusi ka sellele, kuidas adresseerida tootmise ülejääke selliselt, et need ei muutuks jäätmeks, vaid neist saaksid teada ja neid ära kasutada ka teised ettevõtjad. See aitaks kaasa tööstussümbioosi levikule ja ettevõtetele rakenduva bürokraatia vähendamisele läbi keskkonnaluba vajavate materjalivoogude vähenemise. Probleemi analüüsimisel ja lahenduste väljatöötamisel teeme ettepaneku kaasata kindlasti ka puudutatud huvigrupid.

8. Palume üle vaadata ja muuta jäätmekavade koostamise tänane kord

Kehtiva korra järgi tuleb igal omavalitsusel koostada jäätmekava. Nii kehtib täna Eestis 79 erinevat kohaliku omavalitsuse jäätmekava, mis on oma mahult võrreldavad terve riigi jäätmekavaga, aga võivad lähtudes omavalitsuste elanike arvust reguleerida nii mõne tuhande kui 400 000 inimese tegevust. Iga viie aasta tagant kümnete arengukavade uuendamine toob kaasa palju halduskoormust ja kulu nii ettevõtjatele kui omavalitsustele endile. Eriti koormav on see ettevõtjatele, kes tegutsevad mitme omavalitsuse piires ning peavad kulutama palju ressursi sellele, et erinevate mahukate kavadega kurssi viia. Ka omavalitsustele on vastavate kavade koostamine tõenäoliselt üsna koormav, vajab vajaliku kompetentsi tekitamist või sisse ostmist.

Teeme ettepaneku kaaluda lahendusi, mis vähendaksid jäätmealast tegevust puudutavate arengukavade arvu ja mahtu. Muu hulgas tasub kaaluda kavade koostamise kohustuse piiritlemist rahvaarvuga (et kava koostamine on kohustuslik alates X rahvaarvuga omavalitsustele) ning ülejäänud osa jätta riigi reguleerida (näiteks ministri määrusega). Selliselt oleks võimalik vähendada nii ettevõtjate kui kohalike omavalitsuste halduskoormust, kulusid.

9. Lõpetuseks palume, et Kliimaministeerium arutaks puudutatud ettevõtjatega sisuliselt eelnõus olevate murekohtade üle ning leitakse mõistlik ja erinevate osapoolte huvidega arvestavad lahendused.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Erkki Keldo

majandus- ja tööstusminister

Kristina Jerjomina

+372 625 6420 Kristina.Jerjomina@mkm.ee

Kadi Kõiv

+372 5198 0272 Kadi.Koiv@mkm.ee